

Országos Szakiskolai Közismereti Tanulmányi Verseny

2010/2011

IRODALOM – MAGYAR NYELV ÉS HELYESÍRÁS

II. (regionális) forduló

2011. február 18.

.....
Rendező intézmény bélyegzője

Versenyző		Pontszám		Százalék
Kódja	Régió	Elérhető	Elért	
.....	120%

..... Javító tanár Bizottság elnöke
-----------------------	---------------------------

Kedves Versenyző!

*A feladatok megoldására 90 perc áll rendelkezésére.
A feladatok megoldásához segédeszköz nem használható.
A feladatokat tetszés szerinti sorrendben oldhatja meg.
Kérjük, ügyeljen az idő beosztására!*

Sikeres feladatmegoldást kívánunk!

b) **Válassza ki a szövegből a létező leírásnak megfelelő alakjait!** (3)

jelen idő, többes szám 3. személyű:

múlt idő, többes szám 3. személyű:

jelen idő, egyes szám 3. személyű:

c) **Írja le szótagolva az alábbi szavakat!** (4)

csimpánzok

mindegyiknek

összekapcsolásából

jelrendszerré

d) **Másolja le a szövegből egy-egy szó szerkezetet az alábbiak szerint!** (8)

alany-állítmányi:

tárgyas:

jelzős:

határozós:

e) **Töltse ki a táblázatot a szövegben található szavakkal!
Minden cellába írjon belőlük kettőt!** (12)

<i>Egyszerű szó</i>			<i>Összetett szó</i>		
<i>Magas hang- rendű szavak</i>	<i>Mély hang- rendű szavak</i>	<i>Vegyes hang- rendű szavak</i>	<i>Magas hang- rendű szavak</i>	<i>Mély hang- rendű szavak</i>	<i>Vegyes hang- rendű szavak</i>

f) **Állapítsa meg, hogy az alábbi mondatokban félkövéren írt szavak milyen mondatrészek!
Írja a szavak alá a választ!** (6)

A **beszéd** kialakulásának voltak **előzményei**.

.....

A csimpánzok kb. **30 jelhangot** ismernek.

.....

A nyelv **kommunikációs jelrendszerré** vált.

.....

3. feladat

(5 pont)

Olvassa el figyelmesen Márai Sándor írását, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat!

Az ünnepeket nálunk otthon, gyermekkoromban, nemcsak annak rendje és módja szerint ünnepelték meg, hanem kissé túlságosan is, mindent megtetézve és megcukrozva, színesen és gazdagon. Talán ezért félek most már minden ünneptől, melyekre mód és rend nélkül készülök, s végül mindig úgy érzem, keveset adtam, vagy keveset kaptam: az a szívdobogató várakozás, mely minden élmény, igen, az élet alján parázslott, ma sem hunyt ki egészen, s ünnep múltával leverten észlelem, hogy valami nem történt úgy, ahogy kellett volna. S az ajándékot, ezt az egész életet, szeretném visszavinni és becserélni.

a) Nevezze meg, milyen mondatrészekkel fejezi ki Márai a gyermekkori ünneplést? (2)

.....

b) Mi jellemzi az író időskori életérzését? Fogalmazza meg három egyszerű mondatban! (3)

.....

.....

.....

4. feladat

(5 pont)

Soroljon fel öt fogalmat, melyek egy újévi jókívásban szerepelhetnének!

.....

.....

5. feladat

(9 pont)

Mi jellemző rá? Írja a leírások betűjelét a középső oszlop eseményei mellé! (Több is tartozhat egy eseményhez, s van olyan leírás, amelyik egyikre sem igaz.)

- a) Szentelt hamuból (mely az előző évi virágvasárnap barkáinak hamva) keresztet rajzolnak a hívők homlokára.
- b) Télbúcsúztató, a tél temetését, a tavasz közeledtét jelzi
- c) Latin eredetű férfinév, jelentése: erdei, erdőben élő férfi.
- d) A bulik éjszakája és a köszöntések hajnala.
- e) Hossza évről-évre változik.
- f) A három királyok ünnepe.
- g) Busójárás, tánc, zene, mulatság, étel, ital, vigadalom jellemzi.
- h) A farsangkor megmaradt ételeket fogyasztották el.
- i) Napjainkban az éttermekben kedvezményekkel várják a vendégeket ezen a napon.

TORKOS CSÜTÖRTÖK	
SZILVESZTER	
HAMVAZÓSZERDA	
FARSANG	

6. feladat

(4 pont)

Mennyire ismeri a farsangi ünnepekörhöz kapcsolódó szokásokat? A felsoroltak közül válasszon ki kettőt, és ismertesse röviden, mit jelentenek!

vízkereszt, húshagyókedd, farsang farka, lányok vasárnapja, asszonyfarsang, farsangtemetés

.....

.....

.....

.....

7. feladat

(2 pont)

Mit jelképez farsang idején Konc király, és mit Cibere vajda?

.....

.....

.....

8. feladat

(7 pont)

Kirakó. Mozaikjaira hullt az interneten a farsang bemutatásáról szóló szöveg. Állapítsa meg a logikus sorrendet! A mondatok alatti négyzetben sorszámozással jelölje a helyes megoldást! (Az első mozaik a helyén van, tehát az 1-es sorszámot kapta.)

<p><i>A farsang azon kevés népszokásaink egyike, amely életben maradt a múlt században, és életképesnek bizonyul a 21. században is.</i></p> <p>☐ 01.</p>	<p>Ilyenkor csak az asszonyok részvételével tartott a farsang.</p> <p>☐</p>	<p>A középkori Magyarországon a farsangot nemesi, polgári és népi kultúrában egyaránt megünnepezték: míg a királyi udvarokban karneválokat tartottak, addig a városokban, falvakban fársángot.</p> <p>☐</p>
<p>A magyar nyelvben – szemben a legtöbb európai nyelvvel – a farsang szó maradt meg a karnevál helyett.</p> <p>☐</p>	<p>A párválasztás mellett a farsang lényege a szabályok felrúgása és kigúnyolása, amelyet jól példáz a következők nélküli bolondozás például asszonyfarsangkor.</p> <p>☐</p>	<p>A német eredetű fasching szóból származó kifejezés jelentése húshagyókedd, ami az ünnep végére, a húsvétot megelőző böjt kezdetére utal.</p> <p>☐</p>
<p>Tulajdonképpen a húsvétot megelőző negyven napos böjt előtti féktelen mulatozások időszaka ez.</p> <p>☐</p>	<p>Legjellemzőbb játék farsang idején a lakodalom és kivégzés humoros előadása, leghíresebb felvonulás pedig a mohácsi busójárás.</p> <p>☐</p>	

9. feladat

(4 pont)

A farsang a rejtőzködésről, álarc viseléséről is szól. Kinek a szerepébe élné bele magát rövid időre szívesen, és miért? (Lehet filmhős, mesehős, közéleti személyiség stb.)

.....
.....
.....
.....
.....

10. feladat

(10 pont)

Az alábbi mondatok Csokonai Vitéz Mihály Dorottya című vígeposzához kapcsolódnak. Döntse el, igazak vagy hamisak az állítások! A megfelelő szót (igaz/hamis) írja a mondatok után!

- Csokonai 1799-ben írta a Dorottyát.
- A cselekmény Budán zajlik, ahová Karnevál hercege is érkezik.
- A költő Csokonai is részt vesz a mulatságon, őt Pegazus repítette a helyszínre.
- Dorottya olyan öreg, hogy a hamu-t is mamu-nak ejti.
- Dorottyán azért gúnyolódnak, mert özvegyen maradt.
- Karnevál elrabolja a dámákat.
- A dámák még hajtűiket is szablyaként, kardként használták.
- Venus istennő megszépíti, megfiatalítja a vén dámákat.
- Venus eltörli a farsangot, hogy ne legyen több veszekedés.
- Dorottya és Opor végül összeházasodnak.

11. feladat

(4 pont)

Karikázza be a ma már ritkán használt szavak jelentését!

- a) *pártában marad*: nem nősül meg / nem megy férjhez / özvegy lesz
- b) *Pegazus*: sárkányölő bajnok / mitológiai szárnyas oroslán / mitológiai szárnyas ló
- c) *lajstrom*: lista / ostrom / jegyzőkönyv
- d) *mátrikula*: vendéglista / anyakönyv / meghívó

12. feladat

(6 pont)

Képzelse el, hogy tudósíthat a Csokonai által megírt farsangi eseményekről! Tömörítse gondolatait öt mondatba! (A helyszín és az időpont megnevezését ne hagyja ki!)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

13. feladat

(8 pont)

A téli hónapok hangulatáról írt Tóth Árpád és Radnóti Miklós is, akik kedvelték a különös szószervezeteket. Írja körül saját szavaival a kiemelt szószervezetek jelentését! (Teljes mondatokkal válaszoljon!)

a) arccsippentő szél („*Februáriusban alighanem tél lesz, / Még a sóhaja is arccsippentő szél lesz*”):

.....

b) sűrű sötét („*Későn kel a nap, teli van még / csordultig az ég sűrű sötéttel.*”):

.....

c) szürke hideg („*Roppan a jégen a hajnal / lépte a szürke hidegben.*”):

.....

d) cserren a veréb („*tollát rázza felé s cserren már a veréb.*”):

.....

14. feladat

(5 pont)

Írja át prózai szöveggé köznyelvi stílusban Radnóti Miklós Január című versét! (Terjedelme ne haladja meg a három mondatot!)

Január

Későn kel a nap, teli van még
csordultig az ég sűrű sötéttel.
Oly feketén teli még,
szinte lecseppen.
Roppan a jégen a hajnal
lépte a szürke hidegben.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

15. feladat

(5 pont)

Képzelve el, hogy Ön a Versenyrádió hírszerkesztő bemondója! Készítsen Radnóti Miklós Február című verse alapján egy 10–15 szavas időjárás-jelentést!

Február

Újra lebeg, majd letelepszik a földre,
végül elolvad a hó,
csordul, utat váj.
Mevillan a nap. Mevillan az ég.
Mevillan a nap, hunyorint.
S íme fehér hangján
rábéget a nyáj odakint,
tollát rázza felé s cserren már a veréb.

.....

.....

.....

.....

.....